Bayrağın, bayramın mübarək, Xudafərin!

2020-ci il oktyabrın 18-i tariximizə daha bir şanlı gün kimi yazıldı: Cəbrayıl rayonunda yerləşən tarixi Xudafərin körpüsünün üzərində 27 il sonra üçrəngli Azərbaycan bayrağı ucaldıldı. Vətən Müharibəsində böyük zəfərlərə imza atan müzəffər ordumuz tarixi abidəni öz sahibinə qovuşdurdu. Bu müjdəli xəbəri Azərbaycan xalqına Prezident, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev çatdırdı: "Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qədim Xudafərin körpüsünün üzərində Azərbaycan bayrağını qaldırdılar. Eşq olsun Azərbaycan xalqına! Qarabağ Azərbaycandır!" – deyə, ölkə başçısı "Twitter" səhifəsində paylaşdı.

Bu gün işğaldan azad edilən Xudafərin körpüsünün yerləşdiyi ərazilərin fotolarına, videolarına baxdıqca bu yerlərdə düşmənin ötən 27 ildə, necə deyərlər, daşı daş üstə qoymadığı açıq-aydın görünür. Yağı bu torpaqda ancaq səngərlər qazıb, istehkamlar qurub, evləri dağıdıb, bağ-bağçaları viran qoyub, insanlıqla bir araya sığmayan qəbiristanlıqları, tariximizə şahidlik edən maddi-mədəni abidələrimizi ya tamamilə yer üzündən silib, iz-tozunu itirib, ya da xarabalığa çevirib. Gözə dəyən hər dağ-dərə, yol-riz, yaşıllıqlar barbarlığın qurbanı olub…

… Fotolardakı, videolardakı əsirlikdən təzəcə xilas edilən o yer-yurdlara dönə-dönə, təkrar-təkrar baxıram. Hər yerdə sanki yaralanan, paralanan torpağın qaysağı bağlanmayan yarasından süzülən al-qırmızı qan görürəm, yaşanan ağrı-acını canımda, iliyimdə hiss edirəm.

O yerləri görəndə neçə-neçə didərginin, köçkünün bir vaxt tikib-qurduğu, sonradan məcburən qoyub gəldiyi doğma yurd-yuvasını yuxularda belə xatırlaması gözlərim önündə canlanır, çəkdiyi ah-nalə qulaqlarımda səslənir.

* * *

Bu torpaqlar işğalda olan illərdə yolum Naxçıvana, Təbrizə düşəndə İran səmtdən o tərəfə-əsirlikdə qovrulan yurd yerlərimizə həsrətlə, yana-yana baxırdım. Arazboyu ermənilərin xarabalığa çevirdikləri Azərbaycan kəndlərində evlərin kalafaları qaralırdı. Bəzi ərazilərdə bağ-bağçalar yamyaşıl idi. Çox güman ki, düşmən mer-meyvəsinə görə ağacları qurumağa, qırılmağa qoymamışdı. Bax, o yandırılmış, dağıdılmış kəndlər tanış gəlirdi mənə. Bəli, bəli, o kəndlər idi… Cəbrayılın Qumlax kəndi, Zəngilanın Havalı kəndi...Tələbəlik dostum Nazim Dünyamalıyev Xudafərinlə üzbəüz dayanan Havalı kəndindəndi. Hərdən Bakı-İrəvan qatarında onunla yol yoldaşı olurdum…

İndi Nazim günlərin, ayların üzüdönmüş ayrılığının ayırdığı kəndinə gedəcəyi, doğma torpağına qovuşacağı vaxtı-zamanı necə də səbrsizliklə gözləyir… Telefonla təbrikimi çatdıranda hönkürtü içində "görəsən, bu dünyada belə bəxtəvərliyi, xoşbəxtliyi yaşayan ikinci bir xalq varmı?",– dedi…

* * *

Azərbaycanın 20 faiz ərazisi, eləcə də Arazboyu torpaqlarımız işğal altına düşəndən sonra isə Naxçıvana yol İran ərazisindən açıldı. Xudafərin və Sınıq körpülərin beş-on addımlığındakı kəndlərə ən soyuqqanlı adamlar belə laqeydliklə, ağrısız, həyəcansız baxa bilmirdilər. Ermənilərin dağıtdığı, xaraba qoyduqları həmin yaşayış məntəqələrinə Arazın İran sahilindən baxanda dövrün, zamanın haqsızlığı adamı yandırıb-yaxırdı...

...O xaraba evləri görəndə, sözün düzü, ən çox Tapdıq kişini xatırlayırdım. O Tapdıq kişini ki, dədə-babası Qərbi Azərbaycandan, Qarakilsədən 1915-18-ci illərdə ermənilər tərəfindən didərgin salınmışdı. Gedib Cəbrayılda yurd- yuva qurmuşdular. Tapdıq kişinin özü də qaçqınlıqdan illər sonra bu rayonda dünyaya göz açmışdı.

Uşaqlığını, gəncliyini yaşadığı sirli-sehrli dünyasından-kəndindən, Xudafərindən tamarzı ayrıldı Tapdıq kişi. Qəfil qaçqınlıqdan neçə gün əvvəl, ermənilərin hücumları genişlənən vaxt dağ-yamac boyu gəzəndə beyninə qəfil, gözlənilməz bir fikir gəldi: Buradan getsəm, görəsən, bir də nə vaxtsa, bu yerə qayıda biləcəyəm?!. Bura mənim, yurdum, torpağım deyil məgər?!. Haçan ürəyim istəsə, o vaxt!.. "Görünür sabah-birisigün nə olacağı ürəyimə damıbmış... Ürəyimə damanlar başıma gəldi, bala... Beləcə kənddən o çıxan çıxdım. Bir daha geri dönmək qismətim olmadı. Gəzib dolaşdığım yerlərdən doymadım, tamarzı ayrıldım, bala!..".

...Fotolarda, videolarda görünən çılpaq, boz dağların ətəyindəki evlərin kalafalarına baxa-baxa ahıl vaxtında didərginlik taleyi yaşayan Tapdıq kişinin acı taleyi gözlərim önündən çəkilmir. Sumqayıtda, Tağıyev qəsəbəsində məskunlaşan, elə burada-köhnə, uçulub-dağılan zavodun həyətində dediyi sözləri də indi yaxşı xatırlayıram: "Ermənilər təkcə bizim torpağımızı əlimizdən almadılar, həm də arzu-xəyallarımızı, istəklərimizi işğal etdilər... O yerləri həsrətlə xatırlayıram, yağı caynağında qalan yurdlarımıza qayıdacağımıza inanıram... Bilirəm ki, indi babalarımızın qərib-qərib dolaşan narahat ruhları, allı-güllü yaylaqlar, qəribsəyən dağ cığırları, viran qalan bağça-bağ, əsir düşən, təhqir olunan məzarlar dağa-daşa haray salıb fəryad edir, ah-nalə qoparıb bizdən imdad diləyir".

... Tapdıq kişi yurdunun bu gününü görməsə də, yəqin ki, ruhu indi dinclik tapıb. Taleyinə Vətənə qovuşmaq qisməti yazılmasa da, övladları, nəvələri bu xoşbəxtliyi yaşayacaqlar.

* * *

...Şahın sarayına gətirilən xanəndə yanıqlı-yanıqlı oxuyurdu. Səsindəki fəryad, kədər-qəm ürəkləri parçalayırdı... Bu həsrət dolu nalə şahı düşünməyə vadar etdi: Görəsən, bunun səbəbi nədir? Axı onun gün-güzəranı yaxşıdır, bir kimsə də cəsarət edib incitmir...Yaxşısı budur özündən soruşum:

– Oğul, səsindəki bu od-alovun, bu yanğının səbəbini bilmək istəyirəm. Bəlkə Vətəndə qalan ata-ananın, bacı-qardaşının həsrətindən belə qovrulursan?

– Yox...

– Bəlkə sevgilin var, onun intizarını çəkirsən?

– Yox...

– Başqa nə səbəb ola bilər, axı?!.

– Şah, o dağların o üzündə Vətənim qalıb. O Vətənin həsrəti məni qovurur, yandırır, şah... Qurban olum, burax gedim Vətənimə... Onun bir udum havasını ciyərlərimə çəksəm, bir ovuc suyundan içsəm, üzümü torpağına sürtsəm özümü dünyanın ən xoşbəxti, ən bəxtəvəri sanardım, şah...

* * *

Möhtərəm Prezidentimiz, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev o dağların o üzündə qalan Vətəni yağı caynağından xilas etdi. Dövlətimizin başçısı dağların o üzündə qalan Yurdun yaşı min illərlə hesablanan tarixini düşmənin pozmasına imkan vermədi…

Adını Azərbaycan tarixinin şanlı səhifəsinə yazdırmağa qadir Sərkərdəmiz İlham Əliyev, yaşa, var ol. Bu xilaskarlıq missiyanızı xalqımız yüz illərlə, min illərlə unutmayacaq!

Vaqif BAYRAMOV,
"Xalq qəzeti"